

Fugia da l'Orient vers l'Europa

Per ina solidaritad multifara

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **Mintga settember cumpara il «Fischer Weltalmanach» per far la bilantscha dals davos dudesch mais e da l'onn chalendar gia cumpleni da Bumaun. Il volum cuntegna ina rubrica intitulada «temas mundials», monografias alfabeticas da tut ils stadis tenor lur nums tudestgs, ina part davart l'Uniu europeica (UE), ina davart las organisaziuns internaziunalas, in'ecologica ed in'ecologica. L'emprima rubrica (pp. 10–13) dal tom per 2016* numna ses «tema mundial»: «Fugitivs». Bleras monografias dals stadis, da l'Afganistan a la Venezuela (pp. 23–488), cuntengan agiuntas davart problems naziunals da fugitivs; ina tala agiunta stat era davart il sistem relativ da l'UE (pp. 567–570). I suonda in'analisi da la rubrica «fugitivs» e da pliras agiuntas, e quai cuntant areguard l'Europa.**

Definiziuns legalas

«Il 2014 ha il dumber global da las populaziuns fugitivas cuntanschì il nivel il pli aut dapi la fin da la Segunda Guerra mundiala (...). A la fin da 2014 devi passa 59,5 milliuns persunas fugitivas, requirentas d'asil e stgatschadas aifer lur agen pajais (...). La Convenziun da Geneva davart il statut dals fugitivs (1951) è stada l'emprim document liant da dretg internaziunal davart quels umans che stuevan bandunar lur stadi, u quel nua ch'i stevan per regla, e chattar refugiu en l'exteriur (...). Lezza convenziun valeva l'emprim cuntant per Europeans e per motivs anteriurs a sia sutscrizziun. Pir il protocol supplementar da 1967 ha stgassà mintga restricziun da lieu, da temp e da circulo da persunas. A medem temp ha la convenziun defini il contorn giuridic d'ina organisaziun che duaja gidar e proteger ils fugitivs: L'Aucmmissariat da las Naziuns Unidas per ils fugitivs (UNHCR) (...). L'art. 1 da la Convenziun da Geneva numna 'fugitiv' ina persuna che 'sa chatta ordaifer il pajais da sia naziunalitad perquai ch'ella ha motivs da temair persecuziuns pervi da sia razza, religiuin u naziunalitad, pervi da sia appartengentscha ad ina gruppa sociala determinada, ubain pervi da sia persvasiun politica, e perquai ch'ella na po u na vul (...) pretender la protecciun da quel pajais' (...). Tenor lezza convenziun giada in fugitiv en il pajais nua ch'el stat oramai ils dretgs generalmain concedids als esters (...). Ins n'astga betg expulsar u renviar in fugitiv en in stadi nua ch'ins violass ses dretgs umans u smanatschass sia libertad e sia vita ('principe de non-refoulement'» (p. 10).

Il dretg d'asil

«Il dretg internaziunal lubescha als stadis da porscher asil ad umans persecutads (...); el na menziuna però nagin dretg sin asil. Mo paucs stadis concedan in tal dretg fundamental a persunas singulas, per exempel la Germania en l'art. 16a da sia lescha fundamental: 'Umans persecutads politicamain giandan dretg sin asil' (...). Per vegnir reconuschè sco fugitiv ston ins preschentar u demussar il criteri da la persecuziun (...). Il dretg europeic escluda ordavant ina persecuziun cur ch'il requirent d'asil 'vegn d'in pajais segir'; (...) en Germania valan oz per exempel tut ils pajais da l'UE sco segirs» (p. 10–11). Oz vala quai era per quels sis pajais balcanais che n'èn (anc) betg commembers da l'UE. «Ins concedan in dretg temporar da dimora cur ch'il fugitiv vegn d'in pajais nua ch'i furiescha ina guerra (civila). Lura na po'l betg sa basar sin la Convenziun da Geneva davart il statut dals fugitivs, ma giada tuttina ina protecciun subsidiara, perquai ch'ina refusa muntass per el 'in donn serius' (...). Internaziunalmain na reconusch'ins dentant betg la paupradad e l'absenza da perspectivas sco giustificaziuns per il statut

Viadi aventurus e privlus dals fugitivs en bartgas pneumaticas sur la mar.

FOTOS MAD

da fugitiv (...). L'Aucmmissariat per ils fugitivs rapporta mintga 20 da zercladur (Di mundial dals fugitivs) davart la situaziun en il mund (...). Il 2014 ha'l punctuà che 59,5 milliuns umans hajan stui bandunar lur domicili pervi da persecuziuns, violenzas u violaziuns dals dretgs umans (...). Il 2014 han stadis europeics retschavì en total 3,1 milliuns fugitivs. Tiers vegnan ils requirents d'asil: 714 300 novs il 2014, pia 47% dapli che l'onn avant (...). 'Frontex', l'agentura europeica da protecciun dals cunfinns, ha dumbrà 220 000 entradas illegalas per 2014; l'UNHCR manegia che 40% sajan vegnids da la Siria u da l'Eritrea» (pp. 11–12). I suonda resumaziuns d'insaquntas monografias dal «Fischer Weltalmanach 2016»; per tgi che vul savair dapli vali propi la paina da sfegliar l'entir volum e leger mintgina da las agiuntas davart ils fugitivs.

Danunder vegnan fugitivs?

«Ina gronda mobilitad, il pli savens sfurzada, caracterisescha l'Afganistan [31 281 000 olmas] dapi decennis. Dapi l'invasiun sovietica da 1979 ston milliuns umans fugir a pajais limitrofs pervi da guerras (...). Anc adina vivan var 2,6 milliuns Afgans en stadis limitrofs (...).

A la fin da 2014 eran 805 409 umans, en 30 da las 34 provinzas, registrads ordai fer lur domicili pervi da la guerra civila» (p. 25). Il num da l'Eritrea (6 333 135 olmas) deriva d'in pled grec che munta «cotschen»; l'Eritrea ha ina costa da 2234 km lung la Mar Cotschna. «A la fin da 2014 dumbrava l'UNHCR 416 857 fugitivs che provognivan da l'Eritrea. Var 3000 umans mitschavan mintga mais dal despotissem, da la lavur sfurzada e da las torturas (...). Afgans furman però er, suenter ils Sirians, la gruppa la pli gronda d'uscheditgs fugitivs en bartga arrivads en Italia sur il Mar mediterranean. Sper la situaziun economica precara e l'absenza generala da dretg è il servetsch militar, (...) facticamain illimità, in motiv impurtant da fugir» (p. 151). En Irac (passa 34 milliuns olmas) han «var 3,1 milliuns umans stui scappar dals cumbats e dal reschim dal 'stadi islamic' vers autras parts dal pajais, e quai tranter l'entschatta da 2014 enfin a mez 2015» (p. 210).

Pajais d'admissiun

Ils 20 da schaner 2016 a Tavau è president federal Joachim Gauck s'exprimi davart l'accoglientscha da fugitivs en Germania (strusch 81 milliuns olmas). Il «Fischer Weltalmanach 2016» rapporta:

«Il 2014 han ins inoltrà en ils pajais da l'UE 626 710 dumondas d'asil, 202 834 da lezzas en Germania. Las bleras provognivan d'umans scappads da la guerra civila en Siria; lura vegnivan la Serbia [pajais segir] e l'Eritrea (...). En l'emprim semester da 2015 èn var 65 000 umans entrads illegalmain en Germania, ils blers da la Siria, l'Eritrea e l'Afganistan (...). La regenza federala ha giavischà (...) ina repartiziun loiala dals fugitivs tranter ils pajais da l'UE (...). Lezza proposta ha fatg naufragi pervi da l'opposiziun da la Gronda Britannia e dals pajais d'Europa centrala ed orientala» (p. 142). Era «Grazia ed Italia (...) pretendan gia daditg ina repartiziun loiala da la grevizza» (p. 570). Al Forum da Tavau ha Gauck criticat: «Pli baud han umans persequitads per motivs politics emprendi d'enconuscher la solidaritad [da pajais esters]. Gist ils stadis da quels umans sa sustiran oz da la solidaritad (...). Lain nus propi ch'il grond bajetg istoric che ha manà pasch e bainstar a l'Europa gaja a frusta vi dal problem dals fugitivs? (...) Nus perdessan insatge fitg custaivel: Il respect da nus sez.» L'Italia (passa 61 milliuns olmas), cun ses 7600 km da costas, gida a moda decisiva a salvar umans che fugian en bartgas inadeguatas da l'Asia e

l'Africa vers l'Europa. «La marina e la guardia costala da l'Italia, cun navs mercantilas privatas, portan vinavant la grevizza principala areguard il salvament da fugitivs en privel da mar» (p. 569). Era la Svezia (strusch 10 milliuns olmas) sa distinga areguard l'accoglientscha da fugitivs: «Il 2014 han 75 090 umans dumandà asil, 38% dapli ch'il 2013 (...). I sa concentreschan en paucas vischnancas e paucs quartiers, sco Husby a Stockholm, Södertälje en il district da Stockholm e Rosengård a Malmö» (p. 391). Ma uss engrevgescha la Svezia sias normas: «Il pli tard l'avrigl 2016 duai la nova lescha d'asil entrar en vigur, e quai segund (...) las pretensiuns minimalas da l'UE» («NZZ online» dals 26 da november 2015). En quest regard è l'Ungaria (strusch 10 milliuns olmas) bler pli radicala: «En ils davos onns è il dumber da fugitivs creschì: Var 2000 il 2012, 19 000 il 2013 e 43 000 il 2014 (...). La fin da zercladur 2015 stevan var 67 000 fugitivs en Ungaria, vegnids cuntant da l'Afganistan e da la Siria (...). Lur ha l'Ungaria bajegia ina saiv (...) lung il cunfin serb, (...) supplitgond da na trametter enavos fugitivs en Ungaria uschè ditg ch'ella n'haja betg stgaffì las capacitads correspondentas d'alloschament» (p. 568).

Nua va l'UE?

Ils svilups dals davos mais dattan bler da patratgar. Jean-Claude Juncker, parsura da la Cumissiun europeica, ha punctuà ils grevs privels ils 15 da schaner 2016. Il correspondent economic da la «Frankfurter Allgemeine Zeitung» a Bruxelles rapporta: «Sche commembers adina pli numerus da l'UE vegnan adaquella da restabilir duravlamain controllas da pass e da dazi als cunfinns d'alters commembers, munta quai abolir facticamain la cunvegna da Schengen. Senza lezza, pia senza la circulaziun libra da lavurantas e lavurants e la libertad da viagiari, na basegn'ins nagina valuta cuminaivla (...). Sco exempel per las consequenzas economicas da controllas als cunfinns menziuna Juncker retschertgas da l'organisaziun danaisa 'Cepas' (...): Ils retards sin la punt d'Öresund tranter Danemarc [passa 5,6 milliuns olmas] e Svezia, cun mintga di var 100 000 [sic!] pendulars, custassan var 300 000 € annuals (...). Las controllas al cunfin tranter Danemarc e Germania custassan pia 90 milliuns € dapli per in onn (...). Juncker ed il minister tudestg da finanzas Wolfgang Schäuble pretendan puspè ch'ins controllaschia meglier ils cunfinns esteriurs da l'UE.» La «NZZ» dals 21 da schaner 2016 punctuescha: «La cunvegna da Schengen (...) cumpiglia oramai 22 dals 28 commembers da l'UE sco er ils quatter commembers da l'Efta, t. a. la Svizra. Ella cumpletescha essenzialmain il martgà intern da l'UE cun la circulaziun libra da persunas, rauba, prestaziuns e chapitals (...). Mintga controlla al cunfin donnegia il commerzi da martganzia, tantpli che (...) bunamain la mesadad da lez traffic ha lieu sin via. Tenor la cumissiun da l'UE viagian annualmain var 57 milliuns singuls transports sin via. Sch'ins suppona che mintgin passa in cunfin e stuvess spetgar in'ura sch'i na dess la cunvegna da Schengen, muntass quai custs da var trais milliardas € l'onn (...). Pli che las undas da fugitivs sa concentreschan sin paucs stadis da l'UE, (...) e pli grond è il privel che pli stgaffeschian controllas al cunfin. Donald Tusk, parsura dal cussegl da l'UE, manegia ch'ins stoppia reglar lez problems aifer dus mais; uschiglio dess ensem il spazi da Schengen.» La «NZZ» dals 23 da schaner 2016 concluda: «Tgi patiss da lezza disditga? Ils tschientmillis fugitivs sirians! Sche l'UE acceptass quai renunziass lezza a sias atgnas valurs ed a ses agens principis.»

* **Christin Löchel (ed.), Der neue Fischer Weltalmanach 2016. Frankfurt am Main (Fischer Taschenbuch, ISBN 978-3-596-72016-3) 2015.**

Mo cun saivs e garters al cunfin na pon ins betg schliar il problem dals fugitivs.